

формуванню єдиної комунікативної стратегії міста.

Таким чином, Тернопільський ТІЦ не лише виконує свої функції як сервісна структура, а й виступає провідним інструментом комунікативного менеджменту території, що дозволяє ефективно позиціонувати регіон у конкурентному туристичному середовищі та забезпечувати його стійкий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк І.В. Роль туристично-інформаційного центру в управлінні туристичним іміджем міста. Вісник КНТЕУ. 2021.
2. Ігнатенко П.В. Маркетингові комунікації в туризмі. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019.
3. Кармазіна Н.В. Комунікативна політика в системі державного управління: теорія і практика. К.: НАДУ, 2012.
4. Копилов В.А., Бурдяк В.М. Менеджмент туризму. К.: Центр учбової літератури, 2018.
5. Кравченко О. Туристично-інформаційний центр як інструмент маркетингової комунікації дестинації. Соціально-економічні студії. 2020.
6. Кузишин А.В. Міжнародний туристичний бізнес: Навчальне видання. Тернопіль: ТНПУ імені В. Гнатюка, 2019. 146 с.
7. Офіційний сайт Тернопільського ТІЦ: <https://tic.ternopil.ua>.
8. Шелемєтьєва Т.В., Трохимець О.І. Роль туристичних інформаційних центрів в формуванні позитивного іміджу та популяризації туристичних дестинацій. Серія: Економіка та підприємництво, 2024 р., № 1 (131). С. 33-40.
9. Ferrer-Rosell, B., Massimo, D., Berezina, K. (2023). Information and Communication Technologies in Tourism 2023: Proceedings of the ENTER 2023 eTourism Conference. Springer.
10. Guidelines for Tourism Information Centres (2021) <https://www.unwto.org>.
11. Kotler, P., Bowen, J.T., Makens, J.C. (2016). Marketing for Hospitality and Tourism. 7th ed. Pearson.
12. Middleton, V.T.C., Clarke, J. (2001). Marketing in Travel and Tourism. Oxford: Butterworth-Heinemann.
13. Morrison, A.M. (2013). Marketing and Managing Tourism Destinations. Routledge.

ТЕМАТИЧНІ ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ ЗА ІСТОРИЧНИМИ ПОДІЯМИ

Богдан ПУШКАР¹, Анна ПУШКАР¹, Зоряна ПУШКАР²

¹Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна

²Західноукраїнський національний університет
Тернопіль, Україна

Abstract. *The article explores modern approaches to the development of historical-themed tourist routes as a tool for preserving national memory, promoting cultural heritage, and fostering patriotic consciousness. Particular attention is given to the methodology of designing routes based on historical events, taking into account interdisciplinary collaboration, the use of innovative technologies, storytelling, gamification, and the engagement of local communities. The article highlights the importance of authenticity, emotional engagement, and inclusivity in shaping the tourist experience.*

The scientific foundation of the analysis is grounded in the works of both Ukrainian and international scholars who examine the interconnection between heritage, memory, and tourism. A systematic approach is proposed for route creation, integrating research work, logistical planning, and digital solutions to ensure the quality of the tourism product and sustainable regional development.

Key words: *tourism, thematic tourist routes, cultural routes, history, cultural heritage, cultural management, storytelling.*

У сучасному туризмі спостерігається зростаючий інтерес до тематичних маршрутів, це привертає увагу людей, які прагнуть отримати нові враження та досвід поданий у новому форматі, в тому числі зацікавляють ті маршрути, що базуються на історичних подіях, які не

лише задовольняють пізнавальні потреби туристів, а й сприяють збереженню національної пам'яті та ідентичності.

Останнім часом історія все більшу роль відіграє у суспільному просторі, вона виходить за межі шкільної програми, це не просто цифри і події це шлях і надбання народу, тому тематичний історичний туризм стає важливим інструментом інтерпретації минулого, формування патріотичної свідомості та розвитку локальних територій. З огляду на це виникає потреба у розробці ефективних підходів до створення маршрутів, які б відповідали запитам різних цільових аудиторій, враховували сучасні технології подачі інформації та базувалися на принципах автентичності й емоційної залученості.

Туристичні маршрути, побудовані на історичних подіях передбачають глибоку міждисциплінарну взаємодію, у якій поєднуються історичні дослідження, культурологічна інтерпретація, логістичне планування та інноваційні технології. Як зазначають автори [7]: «Високу цінність для наукового туризму мають археологічні знахідки». Методика створення історико-туристичних маршрутів базується на цілісному уявленні про подію, навколо якої вибудовується наратив, що має не лише інформативне, а й емоційно-пізнавальне значення для сучасного туриста.

Розробка маршруту розпочинається з чіткого формулювання теми, яка повинна відповідати інтересам цільової аудиторії, мати суспільну значущість або бути частиною національної пам'яті. Дослідницький етап передбачає залучення історичних джерел, архівних матеріалів та локальних свідчень, які можуть бути представлені у формі усної історії або родинної пам'яті. У контексті відбору об'єктів важливим є не лише їхній історичний потенціал, але й фізична збереженість, туристична привабливість і можливість інтерпретації в межах визначеного сюжету. Просторова логіка маршруту вибудовується відповідно до хронології подій або символічної структури, що дозволяє створити драматургічно зважену подорож, у якій кожен об'єкт є елементом ширшої історичної картини.

Особливе місце у сучасних методиках посідає інтерпретація об'єктів. Замість традиційного інформаційного підходу застосовується сторітелінг, гейміфікація, театралізація та інтерактивне моделювання. Важливо не лише дати туристу знання, а й занурити його в контекст події, зробити історію персоналізованою та відчутною.

Інноваційні технології, зокрема мобільні додатки, доповнена реальність, віртуальні екскурсії, дедалі частіше застосовуються для поглиблення ефекту присутності. При цьому важливим залишається компонент автентичності: маршрут має не стільки розважати, скільки формувати повагу до історії, сприяти збереженню пам'яток і формувати критичне мислення.

Наукове підґрунтя цього підходу репрезентують праці як західних, так і українських дослідників. Такі автори, як Gregory Ashworth, Brian Graham та Dallen Timothy, аналізують взаємозв'язок між спадщиною, колективною пам'яттю та туристичним досвідом [1].

В українському контексті значний внесок зробили Іванна Бойко, Наталія Кравець та Олександр Любінецький, які запропонували структуровані моделі створення історико-культурних маршрутів та наголосили на важливості регіональної специфіки. Теоретичною основою таких маршрутів є концепти «живої історії», що передбачає включення реконструкцій, фестивалів, перформансів як способів актуалізації минулого у сучасному просторі.

Загалом сучасний історико-туристичний маршрут постає як особлива форма культурної комунікації, у якій подія минулого перетворюється на досвід теперішнього. Успішність маршруту визначається не лише якістю історичних даних чи логістикою подорожі, а й глибиною емоційного залучення, інклюзивністю, технологічною гнучкістю і здатністю говорити мовою, зрозумілою сучасному мандрівникові. Через такі маршрути історія перестає бути абстрактною - вона набуває обрисів місць, голосів і образів, які надовго залишаються в пам'яті.

Методологія створення маршрутів передбачає кілька взаємопов'язаних етапів:

По-перше, формулюється тема маршруту на підставі аналізу архівних матеріалів, наукових праць та усної історії місцевих жителів.

По-друге, здійснюється відбір об'єктів за критеріями історичної достовірності, фізичної збереженості й доступності для відвідувачів.

По-третє, розробляється логістична модель, що враховує часові рамки, транспортні маршрути та інфраструктуру, необхідні для комфорту туристів [1; 2; 3].

У теоретичному аспекті велике значення мають праці, які визначають роль спадщини та наративу в туризмі. Gregory Ashworth і співавтори розглядають спадщину як ресурс, що потребує захисту й одночасно може стати основою туристичного продукту [1; 4].

У роботі «Storytelling for Mythmaking in Tourist Destinations» підкреслюється, що через сторітелінг історичні маршрути набувають міфологізованої форми, що підвищує емоційне залучення відвідувачів [5].

Сучасні методики активно впроваджують цифрові технології, які сприяють інтерактивній взаємодії туристів із минулим. Використання доповненої та віртуальної реальності дозволяє реконструювати події у форматі «живої історії». Гейміфікація, зокрема квести та інтерактивні завдання, стимулює активну участь туристів і зміцнює персональну увагу до деталей маршруту. Також зростає роль краудсорсингу, коли локальні спільноти збирають та зберігають усну історію, що доповнює офіційні джерела [6].

Поєднання класичних методів історичного дослідження з інноваційними технологічними рішеннями створює новий формат маршруту, який здатен задовольнити різні потреби аудиторії - від академічної до розважальної. Водночас важливо зберегти баланс між розважальною складовою та достовірністю інформації, адже комерціалізація не повинна компрометувати наукову цінність маршруту.

У підсумку хочемо підкреслити, що сучасні методики розробки історико-тематичних туристичних маршрутів вирізняються своєю комплексністю, спрямованістю на міждисциплінарну взаємодію та прагненням не лише презентувати факти минулого, а й створити значущий емоційний досвід.

По-перше, наукова база, що включає аналіз архівних джерел, польові дослідження та усну історію, забезпечує достовірність представленого матеріалу. Тільки ґрунтовна дослідницька праця дозволяє уникнути спрощень чи міфологізацій, які можуть спотворити історичну реальність.

По-друге, логістичне планування і врахування інфраструктурних особливостей є не менш важливими, ніж історична основа маршруту. Без оптимізованої схеми пересування, відповідності часових рамок та забезпечення зручності пересування маршрут ризикує втратити свою привабливість та фактичну здійсненність. До того ж, обґрунтовані логістичні рішення сприяють зниженню вартості організації туру та мінімізації негативного впливу на соціокультурне середовище приймаючих громад.

По-третє, інтеграція інноваційних технологій – AR, мобільних додатків, гейміфікаційних елементів та інклюзивних рішень – підсилює залучення різних груп туристів, робить досвід більш гнучким та персоналізованим. Використання доповненої реальності, наприклад, дозволяє відтворити відсутні або зруйновані об'єкти й таким чином компенсувати втрати автентичних матеріалів, водночас не порушуючи історичного контексту. Гейміфікація спонукає туристів до активнішої участі, а інклюзивні практики сприяють демократизації доступу до культурної спадщини.

Нарешті, ключовим показником ефективності є зворотний зв'язок від учасників маршруту та аналіз показників відвідуваності. Регулярний збір і систематизація відгуків дозволяють виявляти слабкі сторони та вчасно коригувати як експозиційну, так і організаційну складову маршруту. Така циклічна модель удосконалення гарантує, що маршрут залишатиметься актуальним, відповідатиме очікуванням цільової аудиторії та сприятиме сталому розвитку регіону.

Отже, науково обґрунтована методика розробки історико-тематичних маршрутів ґрунтується на поєднанні ретельної дослідницької роботи, продуманого логістичного забезпечення, інноваційних технологій і безперервного аналізу результатів. Саме такий

системний підхід забезпечує не лише якісний туристичний продукт, а й сприяє збереженню культурної спадщини, розвитку локальних спільнот і формуванню в громадян усвідомленої історичної пам'яті.

Список використаних джерел:

1. Tunbridge, J. (2017). Gregory Ashworth, 17 May 1941- 6 November 2016: a heritage created? *International Journal of Heritage Studies*, 23(5), 401–403. <https://doi.org/10.1080/13527258.2017.1288803>.
2. URL:file:///C:/Users/dell/Downloads/Pedrosa+Martins+and+Breda+082.pdf (дата звернення 30.04.2025).
3. Juan B. Duarte-Duarte, Leonardo H. Talero-Sarmiento, Diana C. Rodríguez-Padilla. (2021). Methodological proposal for the identification of tourist routes in a particular region through clustering techniques. *Heliyon*. Volume 7, Issue 4. URL: <https://s100.copyright.com/AppDispatchServlet?publisherName=ELS&contentID=S2405844021007581&orderBeanReset=true&orderSource=Phoenix>.
4. URL: https://www.mdpi.com/2673-8392/3/4/108?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 30.04.2025).
5. Calvi, L., & Hover, M. (2021). Storytelling for Mythmaking in Tourist Destinations. *Leisure Sciences*, 43(6), 630–643. <https://doi.org/10.1080/01490400.2021.1908193>.
6. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3639425 (дата звернення 30.04.2025).
7. Б.Т. Пушкар, З.М. Пушкар. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. Тернопіль: «Вектор» 2014. 196 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/2589>.

РИМО-КАТОЛИЦЬКІ ХРАМИ ПРИМІСЬКОЇ ЗОНИ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ У ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Іван РУДАКЕВИЧ, Богдан ГАВРИШОК

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Тернопіль, Україна

Abstract. *The article describes the current state of Roman Catholic churches in the suburban area of Ternopil and the possibilities of their use in tourism. The historical and geographical prerequisites for the formation of churches near Ternopil are analyzed. These churches are classified, and the state of their use is characterized. A brief description of active and inactive churches in the suburban area of the city of Ternopil is given.*

Key words: *church, Roman Catholic church, suburban area, Ternopil, tourism.*

У Тернопільській області налічується значна кількість об'єктів історико-культурної спадщини, що сприяє розвитку різних видів туристичної діяльності в регіоні. Одними з найважливіших і найпривабливіших серед туристів є старі та сучасні римо-католицькі костели та монастирі. У Тернополі та його околицях кілька століть проживала значна кількість поляків, які були римо-католиками і залишили після себе багату історичну та культурну спадщину. Католицькі костели як в діючому, так і в недіючому стані зацікавлюють не лише туристів, але й краєзнавців, поціновувачів старовинної архітектури та історичних пам'яток.

Проблематика дослідження римо-католицьких храмів Тернопільської області розкрита у багатьох наукових і науково-популярних публікаціях. Більшість з них розглядають також різні можливості використання костелів для потреб туристичної діяльності. Актуальними з них є публікації З. Гарасимів, Б. Гавришка, К. Дударчук, О. Дячок, І. Клапоущака, Б. Лугового, Я. Мариняка, Б. Пушкара, І. Соловей та інших авторів.

Метою даної публікації є дослідження стану збереження та використання римо-католицьких храмів приміської зони м. Тернопіль, у тому числі для потреб туристичної діяльності.

У Тернопільській області згідно наших інвентаризаційних досліджень налічується 285 римо-католицьких храмів і монастирів у різних ступенях збереженості та використання. Загалом їх можна поділити та діючі та недіючі. У Тернопільському районі більшість приміщень костелів використовуються парафіями різних церков (переважно римо-